

Niranjan Singh etc., v. Kasturi Lal etc. (Sodhi, J.)

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਐਚ. ਆਰ. ਸੋਢੀ ਜੇ.

ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ , - ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ , - ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 42-ਆਰ

22 ਅਗਸਤ 1969

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (V of 1898)— ਧਾਰਾ 145— ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ — ਵਸਤੂ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ — ਦੱਸਿਆ — ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਭਣਾ — ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ — ਕੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ — ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ — ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ *res judicata* ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ.

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕੌਣ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਮਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਮੁਢਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਵੀ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਉੱਥੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸਖੋਪ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ, ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। (ਧਾਰਾ 6 ਅਤੇ 7)

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੁਕਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਕਤ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੭)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਦੂਜੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ 27 ਜੁਲਾਈ, 1969 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਮਐਸ ਜੇ ਏਨ , ਇੱਕ ਡੀਵੇਕਟ ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਜੇ ਐਨ ਕੇ ਐੱਸਲ , ਕੇਐਸ ਟੀ ਹਾਪਰ , ਐਮਆਰ ਏ ਗਨੀਹੋਤਰੀ , ਅਤੇ ਸ਼ੋਕ ਭ ਏ ਐਨ , ਐਡਵੋਕੇਟਸ ।

ਆਰਡਰ ਕਰੋ

ਐਸ ਓਢੀ , ਜੇ- ਇਹ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਨੇ ਧਾਰਾ 145 (6) ਅਧੀਨ 27 ਜੁਲਾਈ, 1968 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੇਸ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

(2) ਕਸਤ ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ 3 ਅਤੇ 4•ਈ (ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਕਨੋਜਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਭੀਮ ਸੈਨ ਪੁੱਤਰ ਬੋਧ ਰਾਜ ਤੋਂ 65 ਕਿੱਲੋ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੇਲ-ਡੀਡ, ਇੱਕ ਇੰਤਕਾਲ ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1968 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ 1 ਅਤੇ 2 (ਇੱਥੋਂ ਬੁਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ) ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਲਜ਼ਮ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। 20,000, ਮੁੱਖ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1968 ਨੂੰ, ਲਗਭਗ 53 ਕਿੱਲੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੜੀ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਚਲਾਈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ 2nd ਕਲਾਸ, ਫਿਲੌਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਖੜੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 20,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਕਤ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਜਾਂ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੰਟੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਝਗੜਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ, ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1968 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਢਲਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1968 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੇ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂ ਹਲਫਨਾਮੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ।

(3) ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ (ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ) ਨੇ ਕਈ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ , ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਗੋ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ, 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1968 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਸਾਉਣੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀਆਂ। 1963 ਤੋਂ ਹਾੜੀ 1968 ਤੱਕ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ 1968 ਦੀ ਰਸੀਦ ਦੀ ਫੋਟੋਸਟੈਟ ਕਾਪੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ 1968 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੜੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 20,000 ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ 22 ਜੂਨ, 1968 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1968 ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਸੀਦ ਅਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 1.0 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1968 ਦੀ ਰੋਜ਼ਨਾਮਕਬਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ, ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ 22 ਮਈ, 1968 ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ, ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(4) ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਲਿਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਈ ਕਿਉਂਕਿ vd'ot ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

Niranjan Singh etc., v. Kasturi Lal etc. (Sodhi, J.)

ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਇਕੋ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1968 ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਸ ਧਿਰ ਕੋਲ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਢਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਸੀ। ਵਿਵਾਦ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 10000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 20,000 , ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਟੀਨ-ਲੈਂਡ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਿਆ। ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਰਸੀਦ ਦਾ ਅਮਲ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸਮਰਪਣ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਢਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਿ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਮਨਘੜਤ ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਸੀ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ ਦਾਸ ਲੰਬੜਦਾਰ, ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ, ਮੈਂਬਰ ਪੰਚਾਇਤ ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ, ਸਰਪੰਚ ਹਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ। ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਬਦ-ਦਰ-ਸ਼ਬਦ ਉਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵੇਚਿਆ।

Niranjan Singh etc., I. Kasturi Lal etc. (Sodhi, J.)

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਣਕ, ਬਾਜਰਾ, ਗੰਨਾ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਫਸਲਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਬੀਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਵਾਢੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੋਸ਼ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸੇ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਕੀ ਰਸੀਦ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਖੜ੍ਹੀ ਫਸਲ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 20,000 ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਰਸੀਦ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। 20,000 ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਸੀਦ ਜਾਅਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1968 ਨੂੰ ਗੁਰਾਇਆ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਢਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਬਜ਼ਕਾਰੀ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਰਸੀਦ ਅਤੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1968 ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਸੀਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ 2nd ਕਲਾਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਯਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਾਨੂੰਨ. ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਏ.ਪੀ. ਨੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਰਸੀਦ ਵਜੋਂ ਵਾਢੀ ਕੱਟ ਕੇ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਢੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਰਕਮ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

(5) ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਵਾਉਣ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। . ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 145(4), ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: -

“(4) ਫਿਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਬਿਆਨਾਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇਗਾ। ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿਓ, ਅਤੇ, ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਧਿਰ ਸੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਅੱਗੇ, ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਧਿਰ ਨਾਲ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਹਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ ' ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨੱਥੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

i

(6) ਸੈਸ਼ਨ 3 ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, [i] ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਐਨਕੀਆਈ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਲਿਆ ਜੋ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ^ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੈ! ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਲਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ 'ਤੇ ਅਸਲ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਹੈ

ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਆਦਿ, ਬਨਾਮ ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਇ ਆਦਿ (ਸੇਵੀ, ਜ.)

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਤੀ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਮੁਢਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਖੋਜ ਦੇਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੇਦਖਲ ਕਰਕੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਵੀ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕੀ ਹੋਣ।

(7) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ Ehas1€ ਲਈ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੀਵ, ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (1) ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਨੇਗੀ। ਅੰਤਿਮ. ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਿਸਨੇ ਸੇਵਾ ਦਾਸ (1) ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿਊਰ ਕੋਡ, ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ, ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸੇਵਾ ਦਾਸ ਦੇ ਕੇਸ (1), ਭਿੰਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਚਰਨ ਸਿੰਘ (2) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ , ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਹੁਕਮ , ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਪਲ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਆਰਡਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਟਾਈਲ ਕੀਤਾ, ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ

ਅੰਦਰ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ

(1) AIR' (34)'T947 Lah. 173" =

(2) ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 960

(40) ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872 ਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਝਗੜਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਕਤ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਤੱਥ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(8) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ.ਐਨ ਕੌਸ਼ਲ ਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (3) ਵੱਲ ਦਿਵਾਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ., ਅਤੇ ਅਬਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇ., ਸੇਵਾ ਦਾਸ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫਰੇਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗਾ, ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(9) ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਕੁਝ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਜਾਂਚਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 10000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਸੀਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 20,000 ਰੁਪਏ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਖੋਜ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਜੋ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਸੀ।

(3) 1963 PLR 526

ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਆਦਿ, ਬਨਾਮ ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਇ ਆਦਿ (ਸੋਢੀ, ਜ.)

(10) ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 145(4), ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਡਯੂਰ ਕੋਡ, ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨਾਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਠੋਸ ਪਾਲਣਾ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਬਿਆਨਾਂ ਜਾਂ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਸੰਖੇਪ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਿਰਣਾ

ਨਹੀਂ ਲਿਖਦਾ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਕੱਲੇ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਡੋਟਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਸਮੀਕਰਨ "ਪਰਿਊਜ਼" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ; ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ" ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਪੱਖ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹੁੰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਹੁੰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੇ ਵੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸਹੁੰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡਾਂਸ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰੋਬੇਟਿਵ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਭਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੇਸ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਭਾਰ ਨਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਉੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੇਸ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਹ ਦਰਸਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਦਾਅਵਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(11) ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਦਾਅਵੇ ਕਾਫ਼ੀ ਰੁੜੀਵਾਦੀ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਨੇ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ 20,000 ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਰਸੀਦਾਂ, ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਇਸ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, 9 ਅਪ੍ਰੈਲ 1968 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਿ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਤੌਰ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਬਦਨਾਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਰੇਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹੀ ਦਾਅਵੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(12) ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਮਾਊਟ ਸਰਫੀ ਬਨਾਮ ਮਾਊਟ ਸੁਗੋ ਅਤੇ ਹੋਰ (4), ਚੰਦਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਬੀ.ਬੀ. 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਸਨ। ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (5), ਨੈਨਾ ਸਾਹ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮਰੂਪ ਸਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ (6), ਮੁਰਲੀ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਭਾਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (7), ਅਤੇ ਏ. ਨਰਾਇਣਨ ਕੁੱਟੀ ਮੈਨਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇਲਾਇਤ ਸੇਖਰਾ ਮੈਨਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (8).

(13) ਮਾਊਟ ਸਰਫੀ ਦੇ ਕੇਸ (4) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਤਰੀਕਾ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਹਰ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(14) *ਚੰਦਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (5)* ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਪਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ, ਤੁਰੰਤ ਧਾਰਾ 146 (1), ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ।

- (4) ਏਆਈਆਰ 1962 ਫੈਟ. 253.
- (5) 1962(2) CrI. ਐਲਜੇ 577
- (6) ਏਆਈਆਰ 1965 ਪੈਟ. 104.
- (7) ਏਆਈਆਰ 1965 ਉੜੀਸਾ 208
- (8) ਏਆਈਆਰ 1964 ਕੇਰਲਾ 308

Niranjan Singh etc., v. Kasturi Lal etc. (Sodhi, J.)

ਕੋਡ, ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਹੂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਹੂ ਵਜੋਂ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਫਿਰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਇਹ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਦਲਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 146 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

(15) ਨੈਨਾ ਸਾਹ ਦੇ ਕੇਸ (6) ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਰੇਕ ਹਲਫਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀਆਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪੁਰ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਜੋ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵੈ-ਸਮਰਪਣ ਸੀ, ਸਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਬਜ਼ਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਹਲਫਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ।

(16) ਮੁਰਲੀ ਪਟੇਲ ਦੇ ਕੇਸ (7) ਵਿੱਚ, ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ? ਉਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਕਾਸ਼ਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦ

ਸੰਸਕਰਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਜ਼ੀਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(17) ਏ. ਨਰਾਇਣਨ ਕੁੱਟੀ ਮੈਨਨ ਦੇ ਕੇਸ (8) ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤੱਥ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਟਾਲਣਾ ਪਿਆ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਸਕਰਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(18) ਦੀ ਧਾਰਾ 145(4) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਸਨੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਪੱਖੀ ਹੈ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਬਿਤ ਰਸੀਦ ਦੁਆਰਾ ਨਕਾਰੇ ਗਏ ਸੌਦੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ, ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਅਤੇ ਨਰੰਜਨ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਿੰਘ, ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਰ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਲਦੀ ਕਰਵਾਉਣ। ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(19) ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹਵਾਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਰ. ਐਨ. ਐਮ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ